

Czy zawód księgowego jest prestiżowy? Portrety księgowych w Polsce i w Rumunii

Stanisław Hońko*

Streszczenie: *Cel* – Celem artykułu jest przedstawienie wyników badań przeprowadzonych wśród polskich i rumuńskich księgowych w zakresie postrzegania prestiżu zawodu. Badania były prowadzone w ramach projektu „Portrety księgowych”, obejmującego ankiety wypełnione przez niemal pięć tysięcy respondentów (księgowych i przedsiębiorców).

Metodologia badania – Na potrzeby artykułu wykorzystano dwa kwestionariusze internetowe („Autoportret księgowych” i „Księgowi oczami przedsiębiorców”). Zbadano zależność postrzegania prestiżu zawodowego księgowych od takich czynników, jak wiek respondentów, stanowisko czy wielkość reprezentowanej jednostki.

Wynik – Zawód księgowego jest uznawany za prestiżowy. Więcej wysokich ocen wystawiają rumuńscy księgowi i przedsiębiorcy, co może być związane z tym, że zawód księgowego w Rumunii jest regulowany.

Oryginalność/wartość – Księgowi jako profesja są rzadko podejmowanym tematem badawczym. Walorem artykułu jest przedstawienie wyników badań ankietowych na dość dużej próbie księgowych i przedsiębiorców pochodzących z Polski i Rumunii.

Słowa kluczowe: zawód księgowego, prestiż zawodu, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce (SKwP), Corpul Expertilor Contabili si Contabililor Autorizati din Romania (CECCAR)

Wprowadzenie

Niniejszy artykuł powstał w ramach projektu badawczego „Portrety księgowych”, prowadzonego pod patronatem Stowarzyszenia Księgowych w Polsce (SKwP). Celem tego projektu jest zebranie informacji o zawodzie księgowego, w szczególności poznanie opinii na temat prestiżu i postrzegania tego zawodu, ocena satysfakcji zawodowej księgowych i diagnoza uciążliwości towarzyszących ich obowiązkom.

Inicjatorem projektu był Wielkopolski Oddział Stowarzyszenia Księgowych w Polsce. Oddział ten opracował ankietę adresowaną do księgowych z województwa wielkopolskiego, której wnioski zawiera raport „Portret księgowych. Zapracowani, ale usatysfakcjonowani”. (Portret księgowych, www.skwp.poznan.pl/jubileusz). W marcu 2017 roku Komisja ds. Szkolenia i Wydawnictw, działająca przy Zarządzie Głównym SKwP, podjęła decyzję o przygotowaniu ogólnopolskiego badania „Portrety księgowych”, na który składają się dwie ankiety. Pierwsza, „Autoportret księgowych”, była adresowana do księgowych, natomiast

* dr hab. Stanisław Hońko prof. US, Uniwersytet Szczeciński, Instytut Rachunkowości, e-mail: honko@wneiz.pl.

drugą ankietę „Księgowi oczami przedsiębiorców” skierowano do pracodawców i klientów, na co dzień współpracujących z księgowymi. Podczas Strategicznego Forum Zawodu Księgowego (APSF), odbywającego się na Cyprze w maju 2017 roku, którego głównym organizatorem był Instytut Dyplomowanych Księgowych w Anglii i Walii (ICAEW), do wzięcia udziału w projekcie zaproszono organizacje zawodowych księgowych z innych krajów. W czerwcu 2017 roku zostało podpisane wielostronne porozumienie o współpracy między organizacjami zawodowych księgowych z ośmiu krajów. Do kwietnia 2018 roku, poza Polską, badania zostały przeprowadzone przez w Republice Serbskiej przez Serbskie Stowarzyszenie Księgowych i Audytorów (Савез рачуновођа и ревизора Србије; Serbian Association of Accountants and Auditors – SAAA) oraz w Rumunii przez Corpul Expertilor Contabili si Contabililor Autorizati din Romania, The Body of Expert and Licenced Accountants of Romania – CECCAR). Dzięki zaangażowaniu profesjonalnych organizacji zrzeszających księgowych zakres badań mógł zostać rozszerzony na teren innych krajów europejskich. Badania są prowadzone w trybie ciągłym, a ich efektem będą publikowane okresowo raporty. Pierwszy raport, dotyczący wyników badań „Autoportret księgowych” w Polsce, jest dostępny od czerwca 2018 roku na stronie internetowej SKwP (<http://pliki.skwp.pl/raportAK.pdf>).

Celem niniejszego artykułu jest porównanie wyników badań w zakresie prestiżu i postrzegania zawodowych księgowych w Polsce i w Rumunii. Osiągnięcie tego celu wymaga udzielenia odpowiedzi na następujące pytania:

- jak należy rozumieć prestiż danego zawodu?
- czy zawód księgowy w Polsce i w Rumunii jest uznawany za prestiżowy?
- czy odpowiedzi księgowych i przedsiębiorców dotyczące prestiżu zawodu księgowego są zbliżone?
- czy na ocenę prestiżu zawodu księgowego ma wpływ wiek respondentów, zajmowane przez nich stanowisko czy wielkość jednostki, którą reprezentują?

Na potrzeby artykułu sformułowano trzy hipotezy robocze, a mianowicie:

1. Księgowi wyżej oceniają prestiż swojego zawodu niż przedsiębiorcy.
2. Księgowi zatrudnieni na stanowiskach kierowniczych wyżej oceniają prestiż swojego zawodu niż osoby będące ich podwładnymi.
3. Prestiż księgowych w zatrudnionych w dużych jednostkach jest większy niż w małych i średnich.

Intuicja podpowiada, że osoby wykonujące dany zawód w sposób subiektywny mogą zawyżać jego prestiż. Wydaje się również, że księgowi na najwyższych stanowiskach, na przykład zatrudnieni jako dyrektorzy finansowi, mogą własny punkt widzenia rozciągać na postrzeganie prestiżu całej grupy zawodowej. Można również przypuszczać, że księgowi w dużych jednostkach cieszą się większym prestiżem niż w jednostkach małych i średnich. Czy hipotezy te zostaną potwierdzone czy odrzucone? Odpowiedź na to pytanie znajduje się w treści artykułu.

1. Informacje o organizatorach badania

Przed opisem szczegółowych wyników badań warto syntetycznie przedstawić rumuńską i polską organizację profesjonalnych księgowych. CECCAR (Zespół Ekspertów i Licencjonowanych Księgowych z Rumunii) działa od 1921 roku. Do organizacji należy obecnie ponad 40 000 członków, co sprawia, że CECCAR jest jedną z największych organizacji południowo-wschodniej Europy. Jest ona członkiem International Federation of Accountants (IFAC), Accountancy Europe, International Federation of Francophone Accountants (FIDEF), Comité de Integración Latino Europa América (CILEA) oraz innych międzynarodowych i lokalnych organizacji. Do 1999 roku CECCAR był jedyną organizacją zrzeszającą rumuńskich księgowych i audytorów. Miał również znaczący wpływ na uregulowania dotyczące obu zawodów. Jak stwierdzają Albu i Albu (2009, s. 7–11) rumuńscy księgowi są postrzegani przez społeczeństwo jako osoby wykonujące nudne czynności, pilnujące każdego grosza i zakochane w przestrzeganiu sztywnych procedur (*beancounters*). Do głównych zadań księgowych, według potocznej opinii, należy przede wszystkim dbałość o prawidłowe stosowanie złożonych przepisów, głównie podatkowych (Albu, 2013, s. 545). W większych podmiotach, głównie z międzynarodowym kapitałem, od księgowych oczekuje się również pełnienia funkcji doradczych. Warto dodać, że w Rumunii zawód księgowego jest zawodem regulowanym. CECCAR jest organizacją odpowiedzialną za organizowanie egzaminów na ekspertów księgowych i licencjonowanych księgowych. Ekspert księgowy jest uprawniony do podpisywania sprawozdań finansowych, jest nie tylko księgowym, ale również wykonuje prace analityczne i nadzorcze. Zadaniem licencjonowanego księgowego jest przede wszystkim prowadzenie ksiąg rachunkowych i podatkowych, przy czym nie jest on uprawniony do sporządzania i podpisywania sprawozdań finansowych. Organizacja dnia księgowego 21 września w Rumunii wynika z tego, że jest to dzień równonocy, a równowaga między porami roku ma nawiązywać do równowagi bilansowej.

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, którego historia sięga 1907 roku, zrzesza obecnie ponad 60 000 członków. SKwP jest członkiem IFAC. Przynależność księgowych do SKwP, w odróżnieniu od CECCAR, jest dobrowolna. Jak wiadomo, zawód księgowego w Polsce, poza sferą finansów publicznych, nie jest uregulowany. Wykonywanie tego zawodu nie wymaga przynależności do jakiegokolwiek organizacji ani ustawicznego doskonalenia zawodowego. Częściowym uzupełnieniem tej luki jest ścieżka certyfikacji zawodowej księgowych SKwP, obejmująca cztery poziomy zaawansowania. Na jej szczycie znajduje się tytuł dyplomowanego księgowego. Tytuł dyplomowanego księgowego posiada 841 osób (stan na 8.05.2018) Warto dodać, że przeciętna roczna liczba osób biorących udział w szkoleniach SKwP wynosi ponad 100 000. Dzień księgowego jest obchodzony 9 czerwca, co jest nawiązaniem do daty powołania organizacji 111 lat temu.

2. Księgowy – zawód prestiżowy? Wyniki badań

W dalszej części artykułu skoncentrowano się na analizie prestiżu zawodu księgowego. Pojęcie „prestiż” w *Słowniku języka polskiego* oznacza „znaczenie, poważanie, jakim ktoś lub coś cieszy się w swoim otoczeniu” (<https://sjp.pwn.pl/szukaj/presti%C5%BC.html>). Prestiż oznacza również autorytet, uznanie oraz wzbudzanie podziwu. O prestiżu księgowych decyduje ich postrzeganie przez otoczenie, w tym przede wszystkim kierownictwo, współpracowników oraz media.

Według badania Centrum Badania Opinii Społecznej (CBOS) z 2013 roku do najbardziej prestiżowych zawodów należą m.in. strażacy, nauczyciele akademicy czy lekarze (Prestiż zawodów, 2013, s. 3). W badaniu tym respondenci mieli możliwość zaznaczenia, czy dany zawód cieszy się bardzo dużym, dużym, średnim czy też bardzo małym poważaniem. Księgowi, według CBOS, cieszą się wyższym poważaniem społecznym (duże poważanie: 63%, średnie 31%) niż adwokaci, sędziowie, policjanci czy księża. Jedynie 2% respondentów oceniło, że księgowi cieszą się małym poważaniem w społeczeństwie. Warto dodać, że ocena prestiżu zawodu księgowego w 2013 roku, w porównaniu z badaniami przeprowadzonymi 5 lat wcześniej, nie uległa znaczącej zmianie. Autorzy raportu podkreślają, że na ocenę poważania danego zawodu nie ma większego wpływu to, czy są to zawody wymagające pracy fizycznej (np. murarz, górnik, rolnik), czy umysłowej. W 1999 roku na pierwszych miejscach w rankingu najbardziej prestiżowych zawodów znajdowały się zawody inteligencje, takie jak profesor, lekarz, nauczyciel czy sędzia. Większe znaczenie niż charakter pracy czy konieczność długotrwałej edukacji, według CBOS, miała społeczna użyteczność danej profesji. Badanie CBOS było przeprowadzane na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski obejmującej 904 osoby.

Próba badawcza w ramach projektu „Portrety księgowego” była większa niż przy badaniach CBOS, ale respondenci nie byli dobierani losowo. Ankiety zostały skierowane albo do księgowych albo do osób z nimi współpracujących. Ankiety były i są dostępne jako formularze on-line (Google Forms), a informacje o inicjatywie były szeroko nagłaśniane w mediach, w tym w mediach społecznościowych. Okazją do przeprowadzenia badań w Polsce były obchody 110-lecia organizacji księgowych na ziemiach polskich. Łączna liczba zebranych odpowiedzi w Polsce i Rumunii do kwietnia 2018 roku wynosi 4 914. W obu krajach większą popularnością cieszyła się ankieta adresowana do księgowych. Podstawowe informacje o respondentach zawarto w tabeli 1.

Pierwszym pytaniem w obu ankietach było pytanie o prestiż zawodu księgowego. Kluczową kwestią było uzyskanie odpowiedzi, czy oceny prestiżu zawodu księgowego są zbliżone w obu grupach respondentów. Zestawienie odpowiedzi polskich i rumuńskich księgowych oraz przedsiębiorców na pytanie „Czy zawód księgowego jest Pani/Pana zdaniem zawodem prestiżowym?” przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 1

Podstawowe informacje o respondentach w Polsce i w Rumunii

	Autoportret księgowego		Księgowi oczami przedsiębiorców	
	Polska	Rumunia	Polska	Rumunia
Kraj objęty badaniem	Polska	Rumunia	Polska	Rumunia
Liczba osób	2659	1538	375	342
Kobiety/mężczyźni	2321/338	1263/275	256/119	256/86
Dominująca grupa wiekowa	30–39 lat	40–49 lat	30–39 lat	40–49 lat
Dominujące stanowisko/funkcja	główny księgowy	właściciel biura rachunkowego	wyższe/średnie kierownictwo	udziałowiec/właściciel

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2

Zestawienie odpowiedzi na pytanie o prestiż zawodu księgowego (w %)

	Autoportret księgowego		Księgowi oczami przedsiębiorców	
	Polska	Rumunia	Polska	Rumunia
Zdecydowanie nie	1,96	1,56	3,20	2,34
Raczej nie	19,74	11,83	16,00	8,77
Raczej tak	45,96	18,79	43,73	61,70
Zdecydowanie tak	24,75	61,05	31,47	20,18
Trudno powiedzieć	7,60	6,76	5,60	7,02

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie tabeli 2 można wyciągnąć kilka wniosków. Po pierwsze, należy odrzucić hipotezę, że osoby wykonujące zawód księgowego wyżej oceniają jego prestiż niż przedsiębiorcy. Dotyczy to obu badanych krajów. Odsetek odpowiedzi „zdecydowanie nie” i „raczej nie” wynosi odpowiednio:

- Polska: 21,7%, Rumunia: 13,4% („Autoportret”),
- Polska: 19,2%, Rumunia: 11,1% („Księgowi oczami przedsiębiorców”).

Z kolei odpowiedzi pozytywne, tj. „zdecydowanie tak” i „raczej tak” były następujące:

- Polska: 70,7%, Rumunia: 79,8% („Autoportret”),
- Polska: 75,2%, Rumunia: 81,9% („Księgowi oczami przedsiębiorców”).

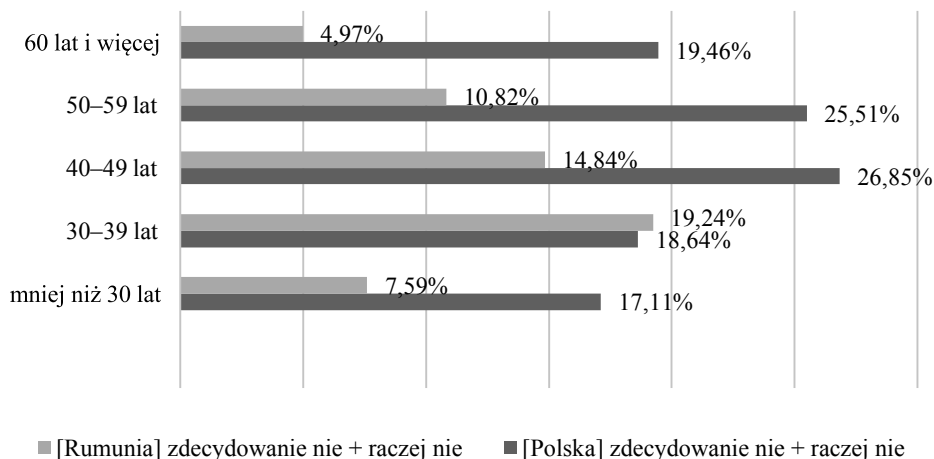
Polscy i rumuńscy księgowi dość wysoko oceniają prestiż swojej profesji, o czym świadczy odsetek pozytywnych odpowiedzi przekraczający 70%. Jednak oceny przedsiębiorców, szczególnie w Polsce, były wyższe niż oceny księgowych.

Po drugie, warto zwrócić uwagę na odsetek odpowiedzi „raczej tak” i „zdecydowanie tak”. Odpowiedź „zdecydowanie tak” była najczęściej zaznaczana przez rumuńskich księgowych (61,05%) i była wyższa od takich samych odpowiedzi polskich księgowych o 36,3%. Odwrotną prawidłowość można zauważyć w ankiecie wypełnianej przez przedsiębiorców. Więcej odpowiedzi „zdecydowanie tak” zaznaczyli polscy przedsiębiorcy (31,47%).

Wniosek? Polscy księgowi ostrożnie oceniają prestiż swojego zawodu. Zgromadzone dane umożliwiły dokładniejszą analizę odpowiedzi, która zostanie przedstawiona w podziale na obie ankiety.

3. Ocena prestiżu przez księgowych – „Autoportret księgowego”

Czy ocena prestiżu zawodu księgowego zależy od wieku respondentów? Na rysunkach 1 i 2 zaprezentowano odpowiedzi księgowych dotyczące prestiżu zawodowego. Przez odpowiedzi negatywne w dalszej części tekstu rozumie się „zdecydowanie nie” i „raczej nie”, natomiast za pozytywne uznano „raczej tak” i „zdecydowanie tak”.

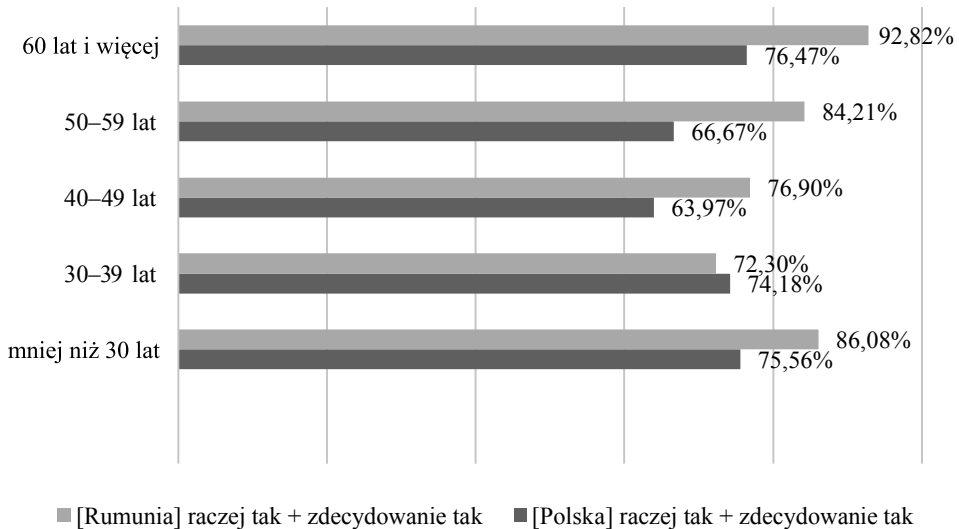

Rysunek 1. Negatywne postrzeganie prestiżu zawodu księgowego w Polsce i Rumunii a wiek respondentów („Autoportret”)

Źródło: opracowanie własne.

Z rysunków 1 i 2 wynika, że ocena prestiżu zawodowego w Rumunii w większości grup wiekowych jest wyższa niż w Polsce. Jedynym wyjątkiem są respondenci w wieku od 30 do 39 lat, którzy w Polsce zaznaczyli więcej pozytywnych odpowiedzi niż w Rumunii. W Polsce najniższy prestiż zawodu księgowego oceniają osoby w wieku 40–49 lat. W Rumunii są to odpowiednio respondenci między 30. a 39. rokiem życia. Najbardziej zróżnicowane były odpowiedzi respondentów w wieku 50–59 lat. W przypadku ocen negatywnych odpowiedzi różniły się o 14,69%, a pozytywnych – 17,54%. Różnice między postrzeganiem prestiżu zawodowego księgowych dobitniej pokazuje odsetek osób, które zaznaczyły odpowiedzi „zdecydowanie tak”. Tę odpowiedź zaznaczyło aż 81,22% rumuńskich księgowych w wieku powyżej 60 lat i 71,53% w wieku 50–59 lat. W Polsce odsetek takich odpowiedzi wynosił odpowiednio: 40,72 i 30,30%. Wniosek? Rumuńscy respondenci nie wahali się wybierać

najwyższych ocen, co może oznaczać, że księgowi z większym stażem są bardziej zdecydowani niż ich polscy rówieśnicy.

Rysunek 2. Pozytywne postrzeganie prestiżu zawodu księgowego w Polsce i Rumunii a wiek respondentów („Autoportret”)

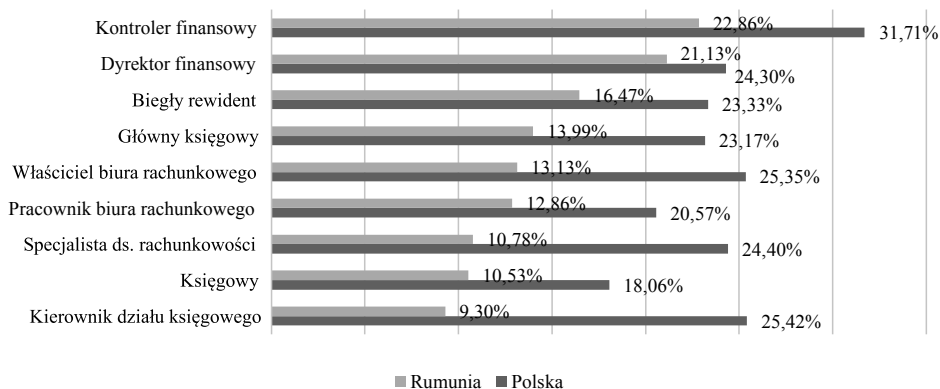
Źródło: opracowanie własne.

Warto zwrócić również uwagę, że pozytywne odpowiedzi w obu krajach wykazują podobną zależność od wieku respondentów. Najwyższe oceny wystawiają osoby najstarsze i najmłodsze, natomiast niewielkie załamanie można zaobserwować wśród odpowiedzi respondentów w średnim wieku. W Rumunii to niewielkie załamanie występuje w grupie wiekowej 30–39 lat), podczas gdy w Polsce można je zaobserwować u ankietowanych w wieku 40–49 lat. Odpowiedzi tych respondentów na inne pytania zawarte w ankiecie pozwalają przypuszczać, że w tym przedziale wiekowym następuje przeładowanie obowiązkami zawodowymi i prywatnymi, a także objawy wypalenia zawodowego.

Kolejną zależnością, którą można zbadać, jest relacja między zajmowanym stanowiskiem respondentów a oceną prestiżu zawodu księgowego. Odpowiedzi z uwzględnieniem najczęściej zaznaczanych stanowisk zamieszczono na rysunkach 3 i 4.

Można zaobserwować, że osoby na stanowisku „księgowy” lub „pracownik biura rachunkowego”, zarówno w Rumunii jak i w Polsce, zaznaczyły niewiele ocen negatywnych. Najwięcej takich ocen zaznaczyły osoby na stanowisku:

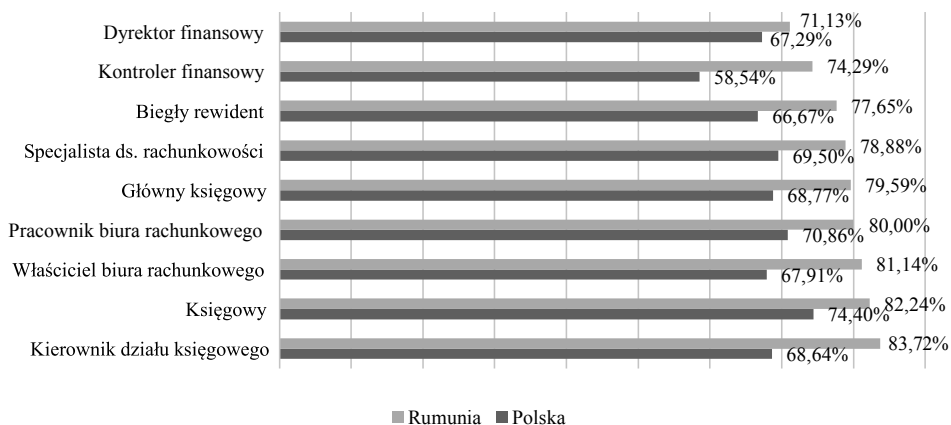
- w Rumunii: kontroler finansowy, dyrektor finansowy i biegły rewident,
- w Polsce: kontroler finansowy, kierownik działu finansowego i właściciel biura rachunkowego.

Rysunek 3. Negatywne postrzeganie prestiżu zawodu księgowego w Polsce i Rumunii a stanowisko respondentów („Autoportret”)

Źródło: opracowanie własne.

W wypadku negatywnych ocen, największe różnice między krajami występują na stanowiskach: kierownik działu księgowego (16,12%), specjalista ds. rachunkowości (13,63%) oraz właściciel biura rachunkowego (12,22%).

Rysunek 4. Pozytywne postrzeganie prestiżu zawodu księgowego w Polsce i Rumunii a stanowisko respondentów („Autoportret”)

Źródło: opracowanie własne.

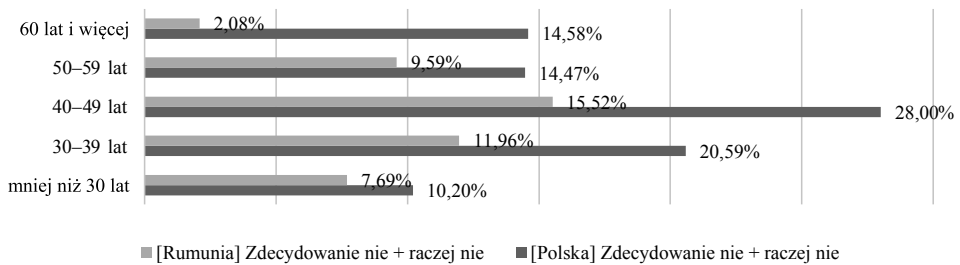
Najwięcej pozytywnych ocen zaznaczyły osoby na stanowisku:

- w Rumunii: kierownik działu księgowego, księgowy i właściciel biura rachunkowego,
- w Polsce: księgowy, pracownik biura rachunkowego i specjalista ds. rachunkowości.

Z zestawień zamieszczonych na rysunkach 3 i 4 wynika, że należy odrzucić hipotezę o zależności postrzegania prestiżu zawodowego księgowych od zajmowanego stanowiska. Nie można zaobserwować prawidłowości, że wyższe stanowisko wiąże się z wyższą oceną prestiżu księgowych. Warto zauważyć, że dyrektorzy finansowi, a więc osoby zajmujące wysokie stanowiska, zaznaczyły więcej negatywnych ocen (w Polsce i w Rumunii) niż na przykład osoby na stanowisku księgowego czy pracownicy biur rachunkowych. W dalszej części artykułu przedstawiono szczegółową analizę odpowiedzi polskich i rumuńskich przedsiębiorców.

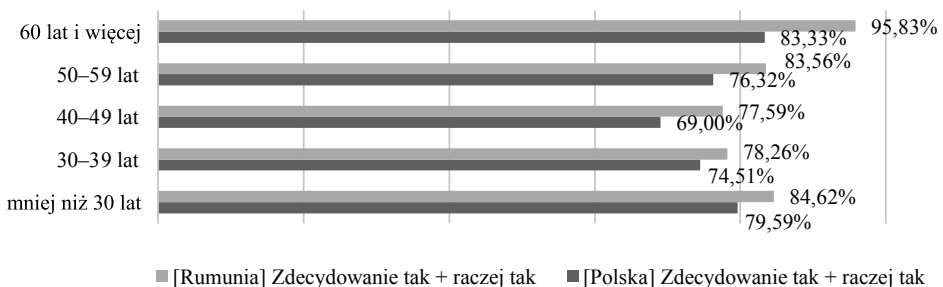
4. Ocena prestiżu przez księgowych – „Księgowi oczami pracodawców”

Polscy i rumuńscy księgowi uznali swój zawód za prestiżowy. Jak wspomniano, najwyższe oceny można zaobserwować w grupie najmłodszych i najstarszych respondentów. Nasuwa się pytanie, czy podobne prawidłowości można zauważyć w odpowiedziach przedsiębiorców? Zależności te ukazano na rysunkach 5 i 6.

Rysunek 5. Negatywne postrzeżenie prestiżu zawodu księgowego w Polsce i Rumunii a wiek respondentów („Księgowi oczami przedsiębiorców”)

Źródło: opracowanie własne.

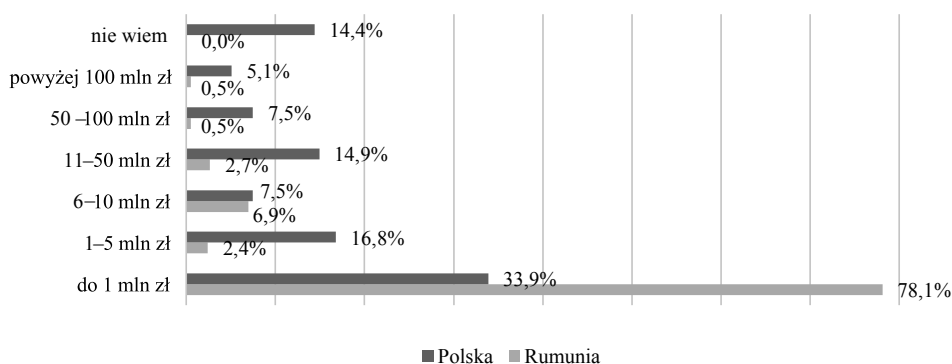

Rysunek 6. Pozytywne postrzeżenie prestiżu zawodu księgowego w Polsce i Rumunii a wiek respondentów („Księgowi oczami przedsiębiorców”)

Źródło: opracowanie własne.

Z rysunków 5 i 6 wynika, że rumuńscy przedsiębiorcy, niezależnie od wieku, wyżej niż polscy oceniają prestiż zawodu księgowego. Najbardziej zróżnicowane były negatywne odpowiedzi respondentów w wieku 40–49 lat (12,48%). W tym przedziale wiekowym występuje również nieco niższy odsetek pozytywnych odpowiedzi w obu analizowanych krajach.

Istotnym czynnikiem, wpływającym na odpowiedzi przedsiębiorców, może być wielkość reprezentowanej jednostki. Respondenci mieli możliwość określenia przeciętnych rocznych przychodów tego podmiotu. W ankiecie anglojęzycznej kwoty w polskich złotych zostały przeliczone na euro. Na rysunku 7 zawarto informacje na temat przychodów wskazanych przez respondentów.

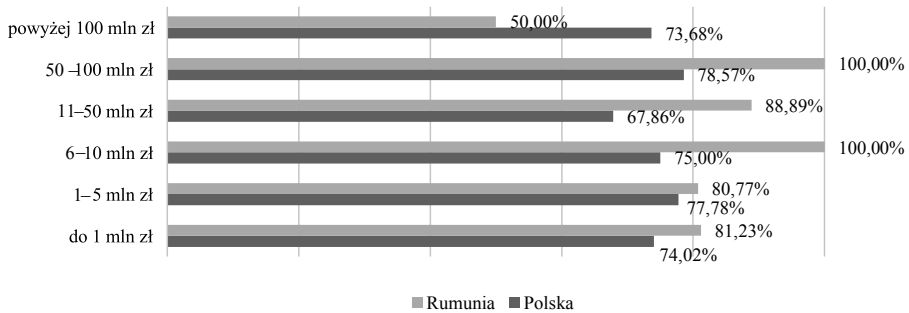
Rysunek 7. Średnioroczne przychody jednostek reprezentowanych przez respondentów ankiety „Księgowi oczami przedsiębiorców”

Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z rysunku 7, najwięcej jest odpowiedzi reprezentantów małych jednostek. Nieco zaskakuje duża liczba odpowiedzi „nie wiem”, wskazana przez polskich przedsiębiorców. Może ona wynikać z niechęci respondentów do ujawniania tych informacji. W wypadku Rumunii można mówić o dominacji odpowiedzi z jednostek o rocznych przychodach niższych od 1 mln zł, przy jednoczesnej niewielkiej reprezentacji jednostek większych. Warto zwrócić uwagę, że mimo znaczącej przewagi odpowiedzi z małych jednostek, rumuńscy przedsiębiorcy oceniają prestiż zawodu księgowego wyżej niż polscy. Zestawienie pozytywnych odpowiedzi („raczej tak” i „zdecydowanie tak”) przedstawiono na rysunku 8.

Czy ocena prestiżu księgowych jest powiązana z wielkością jednostki? Niewielka liczba odpowiedzi rumuńskich respondentów z większych jednostek nie pozwala na odpowiedzialne wnioskowanie. Biorąc pod uwagę tylko odpowiedzi polskich przedsiębiorców, można stwierdzić, że ocena prestiżu zawodu księgowego nie zależy od wielkości jednostki, którą reprezentują osoby ankietowane. Świadczy o tym zbliżony odsetek pozytywnych odpowiedzi w większości przedziałów przychodów. Warto jednocześnie dodać, że odsetek negatywnych odpowiedzi polskich respondentów („zdecydowanie nie” i „raczej nie”) był zbliżony w każdym przedziale przychodów i mieścił się między 15,86 a 20,47%. W wypadku

odpowiedzi rumuńskich przedsiębiorców negatywne odpowiedzi zaznaczyli jedynie reprezentanci jednostek o średniorocznych przychodach do 1 mln zł (11,60%) i od 1 do 5 mln zł (15,38%). Na podstawie przeprowadzonej analizy należy odrzucić hipotezę, że prestiż zawodu księgowego rośnie wraz z wielkością jednostki, w której są oni zatrudnieni.

Rysunek 8. Pozytywne postrzeganie prestiżu zawodu księgowego w Polsce i Rumunii („Księgowi oczami przedsiębiorców”) – według zadeklarowanych przychodów

Źródło: opracowanie własne.

Uwagi końcowe

Zawód księgowego jest uznawany za prestiżowy. Niestety wiedzą o tym głównie tylko księgowi. „Portret księgowych”, mimo szerokiej akcji promocyjnej, zaangażował mniej przedsiębiorców niż zakładali inicjatorzy projektu. Ankieta adresowana do przedsiębiorców była zdecydowanie krótsza niż „Autoportret”, a czas jej wypełnienia nie powinien przekroczyć trzech minut. Przedsiębiorcy, których udało się zachęcić do wypełnienia ankiety, doceniają księgowych. Nie można jednak stwierdzić, że jest to reprezentatywna próba.

Wysoka ocena prestiżu księgowych wynikająca z „Portretu księgowych” nie oznacza, że promocja tego zawodu jest niepotrzebna. Wręcz przeciwnie. Budowanie prestiżu zawodu księgowego wymaga czasu i dobrze przemyślanej akcji promocyjnej, adresowanej nie tylko do przedsiębiorców, ale w ogóle do społeczeństwa. Kształtowanie społecznego przekonania, że księgowy jest zawodem prestiżowym i atrakcyjnym, jest zadaniem profesjonalnych organizacji księgowych i środowiska akademickiego. Głównymi odbiorcami tej akcji powinny być osoby młode, podejmujące decyzje o swoich losach zawodowych. Przyszłość należy do aktywnych księgowych, którzy dzięki rozwojowi technologii IT nie będą musieli wykonywać szeregu rutynowych i czasochłonnych obowiązków.

Jakie czynniki mogły wpłynąć na wyższą ocenę prestiżu przez rumuńskich księgowych? Wydaje się, że jednym z istotnych czynników może być określenie wymagań stawianym zawodowym (profesjonalnym, licencjonowanym) księgowym. W literaturze przyjmuje się, że za profesjonalny może być uznany zawód, jeżeli łącznie są spełnione następujące warunki (Albu, 2013, s. 539):

- w praktyce są stosowane techniki i metody wynikające z ugruntowanej teorii,
- funkcjonuje kodeks etyki tego zawodu,
- reprezentanci tego zawodu działają w interesie publicznym,
- istnieją standardy wejścia do grupy zawodowej oraz skuteczny system samoregulacji.

W Polsce są spełnione jedynie trzy pierwsze warunki. W Rumunii uzyskanie statusu eksperta księgowego i licencjonowanego księgowego wymaga nie tylko zdania kilku egzaminów, ale również odbycia trzyletniej praktyki prowadzonej pod nadzorem CECCAR. Dodatkowo, podobnie jak biegli rewidenci, rumuńscy księgowi mają obowiązek ustawicznego doskonalenia zawodowego. W Polsce brakuje jasnego zdefiniowania zawodowego księgowego i określenia stawianych mu wymagań. Można jedynie przypuszczać, że niskie wymagania wejścia do zawodu oraz brak obowiązkowego doskonalenia zawodowego w Polsce są przyczyną niższego niż w Rumunii postrzegania prestiżu zawodowego księgowych.

Literatura

- Albu, C.N., Albu, N. (2009). Considerații generale privind imaginea contabilului, în societate. *Contabilitatea, Expertiza și Auditul Afacerilor*, 4, 7–11.
- Albu, N. (2013). Exploring the Recent Evolution of the Accounting Profession in Romania – An Institutional Approach. *Accounting and Management Information Systems*, 4 (12), 537–552.
- Prestiż zawodów (2013). Komunikat z badań. Centrum Badań Opinii Społecznej, BS/164/2013. Pobrano z: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2013/K_164_13.PDF (9.05.2018).
- Słownik języka polskiego PWN*. Pobrano z: sjp.pwn.pl (9.05.2018).

IS THE ACCOUNTING PROFESSION PRESTIGIOUS? PORTRAITS OF ACCOUNTANTS IN POLAND AND ROMANIA

Abstract: *Purpose* – The aim of the article is to present the results of surveys of Polish and Romanian accountants regarding the perception of the prestige of this profession. The research was conducted as part of the project “Accountants’ portraits”, including surveys completed by nearly 5,000 respondents (accountants and entrepreneurs).

Design/methodology/approach – Two online questionnaires (“Self-portrait of accountants” and “Accountant in the eyes of entrepreneurs”) were used in the research. It was considered whether the perception of the professional prestige of accountants depends on factors such as the age of the respondents, their position or the size of the individual they represent.

Findings – The accountant profession is perceived as prestigious. More high grades are issued by Romanian accountants and entrepreneurs. Such a result may be related to the fact that the profession of an accountant in Romania, unlike Poland, is regulated.

Originality/value – Accountants as a profession are not often subject to research. The main advantage of the article is the presentation of survey results on a fairly large sample of accountants and entrepreneurs from Poland and Romania.

Keywords: accountant’s profession, prestige of the profession, Accountants’ Association in Poland (AAP), Corpul Expertilor Contabili si Contabililor Autorizati din Romania (CECCAR)

Cytowanie

Hońko, S. (2018). Czy zawód księgowego jest prestiżowy? Portrety księgowych w Polsce i w Rumunii. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 4 (94/1), 299–310. DOI: 10.18276/frfu.2018.94/1-26.